

Geen bewijs dat leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften prestaties van klasgenoten beïnvloeden

De overheid streeft ernaar dat in 2035 de meeste scholen inclusief onderwijs bieden. Ouders en leraren maken zich hier soms zorgen over: heeft de aanwezigheid van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften een negatieve invloed op de prestaties van hun klasgenoten? We vinden in dit onderzoek met CBS-data echter geen bewijs dat leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften de schoolprestaties van hun klasgenoten beïnvloeden.

Achtergrond

De overheid streeft ernaar dat in 2035 de meeste scholen inclusief onderwijs bieden, waar zoveel mogelijk leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften welkom zijn op een reguliere school dichtbij huis (Rijksoverheid, 2025). Ouders en leraren maken zich hier soms zorgen over: hebben leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften een negatieve invloed op de prestaties van hun klasgenoten?

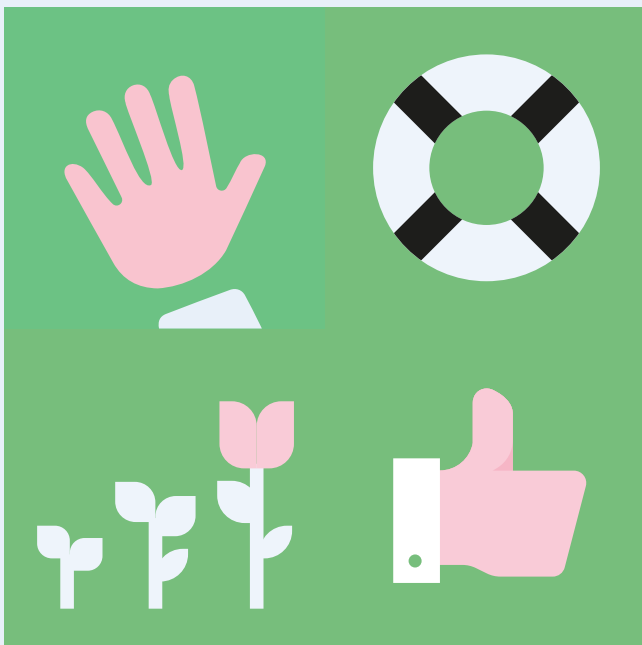
Beleidsvraag

Heeft de aanwezigheid van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften effect op de schoolprestaties van hun klasgenoten?

Aanpak

Leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften zitten niet zomaar in een bepaalde klas: ouders en scholen maken daarin vaak bewuste keuzes. Om rekening te houden met dergelijke selectie-effecten gebruiken we in het onderzoek verschillende econometrische technieken. Met “school fixed effects” onderzoeken we verschillen tussen cohorten binnen dezelfde school: het aantal leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften in groep 8 is het ene jaar hoger dan het andere jaar. In het voortgezet onderwijs zijn er daarnaast verschillen tussen vakken: een leerling in het eindexamenjaar kan bij geschiedenis wel bij een leerling met extra ondersteuningsbehoeften zitten, maar bij bijvoorbeeld wiskunde niet. Met “leerling fixed effects” gebruiken we verschillen in prestaties van dezelfde leerling bij verschillende vakken.

Omdat het zicht op leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften met de invoering van passend onderwijs grotendeels verloren is gegaan, maken we gebruik van CBS Microdata over jeugdhulp, jeugdbescherming en internaliserende en externaliserende problemen. Deze groepen zijn informatief voor passend onderwijs, maar vormen geen ideale onderwijsgerichte definities; daar is een betere registratie vanuit het onderwijs voor nodig. Als uitkomst onderzoeken we de schoolprestaties van leerlingen; er zijn op individueel niveau geen grootschalige gegevens beschikbaar over de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.

Wat vinden we?

We vinden geen bewijs dat de aanwezigheid van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften invloed heeft op de schoolprestaties van hun klasgenoten. Of er nu meer of minder van deze leerlingen in de klas zitten, maakt geen verschil voor de score op de eindtoets (po) of eindexamens (vo) van leerlingen zonder extra ondersteuningsbehoeften. Het maakt hierbij niet uit of we kijken naar leerlingen met internaliserende of externaliserende problematiek, of naar leerlingen met ondersteuning vanuit jeugdhulp of jeugdbescherming.

Aanvullende analyses bevestigen dit beeld: er zijn geen effecten bij kleine (1) of grotere aantallen (3 of 4) leerlingen met ondersteuningsbehoeften in de klas. Verder zien we dat de effecten vergelijkbaar zijn in kleinere cohorten, met minder of geen parallelgroepen, waarbij we met meer zekerheid kunnen stellen dat leerlingen ook daadwerkelijk bij elkaar in de klas zitten. Ook hoog- en laag-presterende leerlingen presteren even goed, of er nu meer of minder klasgenoten met extra ondersteuningsbehoeften zijn.

Wanneer we kijken naar leerlingen die een jaar later hulp ontvangen, blijven de resultaten vergelijkbaar. Hiermee sluiten we uit dat het ontvangen van hulp de reden is dat we geen effecten vinden. We onderzoeken verder of we misschien geen effecten vinden omdat leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften sneller worden verwezen naar het speciaal onderwijs of het speciaal basisonderwijs in 'moeilijkere' cohorten. We gebruiken hiervoor verschillen binnen buurten en vinden ook hier geen effect van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften op de prestaties van andere leerlingen.

Beleidsimplicaties

- De aanwezigheid van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften beïnvloedt de schoolprestaties van hun klasgenoten niet.
- Dit is opvallend, omdat internationaal onderzoek vaak wél negatieve effecten laat zien, vooral bij de aanwezigheid van leerlingen met gedragsproblemen (e.g. Kristoffersen et al., 2015; Carrell Hoekstra & Kuka, 2018; Rangvid, 2019; Balestra, Eugster en Liebert, 2022).
- Een mogelijke verklaring is dat in Nederland relatief veel leerlingen met een complexere ondersteuningsvraag naar het speciaal onderwijs gaan.
- Daarnaast is er voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften in reguliere scholen vaak ondersteuning beschikbaar voor leerlingen, leraren of allebei.

Bronnen

Balestra, S., Eugster, B., & Liebert, H. (2022). [Peers with Special Needs: Effects and Policies](#). *Review of Economics and Statistics* 104(3): 602–618

Carrell, S. E., and Hoekstra, M.L. (2010). [Externalities in the classroom: How children exposed to domestic violence affect everyone's kids](#). *American Economic Journal: Applied Economics* 2(1): 211–228.

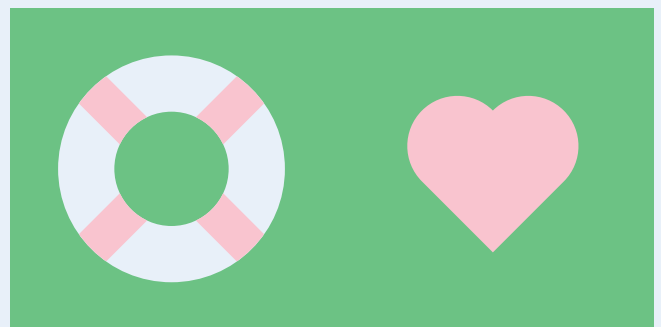
De Croes, L.X, Cornelisz, I., van Klaveren, C.P.B.J., & Ruijs, N.M. (2025). [The effect of students with special needs on their peers' cognitive outcomes: results from student-level population data in the Netherlands](#). *Education Finance and Policy*, 20, 56-84.

Jacob, R. T., Doolittle, F., Kemple, J., & Somers, M.A. (2019). [A framework for learning from null results](#). *Educational Researcher*, 48(9), 580-589.

Kristoffersen, J. H. G., Krægpøth, M.V., Skyt Nielsen, H., & Simonsen, M. (2015). [Disruptive school peers and student outcomes](#). *Economics of Education Review* 45:1–13.

Rangvid, B.S. (2019). [Returning special education students to regular classrooms: Externalities on peers' outcomes](#). *Economics of Education Review* 68(C): 13–22.

Rijksoverheid (2025). *Inclusief onderwijs in 2035*. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/inclusief-onderwijs/inclusief-onderwijs-in-2035>.

Auteurs: Laurens de Croes, Ilja Cornelisz, Chris van Klaveren, Nienke Ruijs.

Maastricht University

